

IZ PRAKSE ZA PRAKSU

Ivan Miklenić, inž. - zapovjednik

Vatrogasna Postrojba Kutina

Branka Pirija, dr.med.

Dom zdravlja Kutina

mr.sc. Daša Poredoš

Međunarodni centar za liječenje žrtava mučenja (IRCT) Zagreb

**Predavanje: VAŽNOST ZANJA I VJEŠTINA PRUŽANJA PRVE POMOĆI U
PROFESIJI VATROGASAC**

Vatrogasna Postrojba Kutina u suradnji sa svojim vanjskim suradnicima tijekom ožujka i travnja 2002. godine organizirala je i provodila predavanje pod nazivom «Važnost znanja i vještina pružanja prve pomoći u profesiji vatrogasac». Predavanje je bilo namijenjeno svim djelatnicima Vatrogasne Postrojbe Kutina.

VP Kutina danas djeluje kao glavni čimbenik zaštite od požara na području grada Kutine, te ima vrlo važnu ulogu u zaštiti od požara i na području susjednih općina (Popovača i Velika Ludina). Početke ustrojstva i djelovanja bilježi od 1964. godine i neprestano se povećava, stručno usavršava i ekipira. Vrlo je angažirana bila tijekom Domovinskog rata u obrani Petrokemije Kutina i drugim okolnim ratištima (Pakrac, Lipik, Novska, Hrv. Kostajnica, Sisak, Petinja i dr.). Od travnja 1994. godine djeluje u sastavu Ministarstva unutarnjih poslova, a ponovnim preustrojom od veljače 2000. godine dolazi pod nadležnost grada Kutine i nadalje

djeluje pod nazivom Vatrogasna Postrojba Kutina. Ostvaruju vrlo dobru suradnju s MUP-om RH, osobito pri nabavi neophodne tehničke opreme.

VP Kutina ima 26 zaposlenika i to: zapovjednika, dozapovjednika, voditelja financijsko-meterijalnih poslova, 4 voditelja vatrogasnih odjeljenja, 8 vatrogasaca vozača, 10 vatrogasaca i spremačicu. Devet djelatnika čine i Interventnu Vatrogasnu postrojbu MUP-a i svake godine tijekom požarne sezone angažirani su na gašenju požara u priobalju. Zaposlenici VP Kutina godišnje izlaze na oko stotinu intervencija.

Opis poslova vatrogasaca

Vatrogasci štite ljude i imovinu ugrožene požarom. Da bi zaštita bila što djelotvornija, organiziraju se profesionalne vatrogasne postrojbe. Te postrojbe, kakve postoje po gradovima, većim mjestima i nekim industrijskim poduzećima, raspolažu stručno osposobljenim vatrogascima, imaju organizirano stalno dežurstvo i spremne su pomoći u svakom trenutku. Na znak dojave požara vatrogasci žurno kreću na mjesto požara i nastoje ga što prije lokalizirati i ugasiti. Budući da je riječ o zahtjevnim i složenim poslovima, u postrojbama je prijeko potrebna organiziranost i timski rad. Zbog toga svaka postrojba ima svoga zapovjednika koji organizira i usklađuje rad svih njezinih pripadnika. Radne zadaće vatrogasaca vrlo su raznolike. Prilikom samo jedne akcije mogu imati više zadataka, kao što su rukovanje vatrogasnim aparatima i gašenje požara, spašavanje ljudi i pružanje prve pomoći, prozračivanje prostorija zahvaćenih dimom, iznošenje stvari iz prostorija zahvaćenih požarom i niz drugih poslova koji se pokazuju potrebnima. Uz profesionalne vatrogasne postrojbe postoji čitava mreža dobrovoljnih vatrogasnih postrojba i udruga, koje se uključuju u akcije prema potrebama.

Osim što spašavaju ljude i imovinu, vatrogasci pomažu i u drugim opasnostima, kao što su poplave, olujno nevrijeme, prometne nesreće, te ekološke i druge katastrofe. U tim slučajevima usmjeravaju vodu, raščišćuju objekte, pretražuju i označuju teren, čiste i neutraliziraju kemikalije. Većina vatrogasaca radi i na sprečavanju požara. U nekim vatrogasnim postrojbama organizacija posla takva je da se pojedini njihovi odjeli bave isključivo preventivom. Oni su dodatno osposobljeni da mogu kontrolirati pojedine objekte i štititi ih od požara. Njihova je zadaća i upoznavanje građanstva s opasnostima od požara, upozoravanje na njih, te davanje savjeta o načinu zaštite. Kada nemaju operativnih akcija (gašenja požara i dr.), vatrogasci se informiraju o novostima u vatrogastvu, uključuju se u teoretsku nastavu te izvode praktične i kondicijske vježbe kako bi bili što spremniji za obavljanje radnih zadataka.

Radni uvjeti

Vatrogasci rade u vrlo raznolikim uvjetima. U pravilu posao započinju u dobro opremljenim i udobnim prostorima u kojima dežuraju do dojava požara ili nekog drugog (incidentnog) događaja. Pri gašanju požara i drugim akcijama izloženi su mnogim štetnim utjecajima. Najčešće su izloženi opasnosti od plamena, dima, otrovnih para, urušavanja objekata, pada predmeta i kemikalija. U akcijama su gotovo stalno izloženi vlazi i raznim vremenskim utjecajima, te stresu. Da bi se ti štetni utjecaji smanjili, primjenjuju se tehnička i osobna zaštitna sredstva (zaštićene ljestve, razna užad, zaštitna odjeća, zaštitne cipele, kacige i dr.), ovisno o specifičnosti događaja.

Vatrogasci moraju raditi vrlo brzo, s punom pozornošću i usklađeno s drugim pripadnicima postrojbe. To su i fizički zahtjevni poslovi, jer treba rukovati vatrogasnom opremom i sredstvima, moraju se penjati i ulaziti na različita, pa i nepristupačna, mjesta. Katkada su to dugotrajni poslovi gdje se ne može prestati raditi dok se posao ne završi – dok se ne požar ugasi, voda kod poplava ne kanalizira, dok se ne oslobodi zakrčeni prostor ili ne osiguraju ljudi i materijalna dobra kojima prijete opasnost.

Radno vrijeme vatrogasaca u prosjeku je od 40 do 42 sata na tjedan, a rade u smjenama. Raspored je takav da rade kontinuirano 12 sati, a nakon toga slobodni su naizmjenice 12 ili 24 sata. Rade danju, noću, vikendima i blagdanima, a slobodne dane uzimaju prema mogućnostima i potrebama. Vatrogasni poslovi jesu poslovi s posebnim radnim uvjetima, pa na njih ne mogu biti raspoređene osobe mlađe od 18 godina. Zbog mogućih štetnih utjecaja na zdravlje i život, zdravstvena sposobnost vatrogasaca provjerava se svaka 24 mjeseca, a psihičke sposobnosti svakih 48 mjeseci. Ako nastupe promjene u zdravstvenom stanju koje su zapreka za daljnje obavljanje vatrogasnih poslova, vatrogasci se raspoređuju na druge odgovarajuće poslove. Veće promjene u zdravstvenom stanju upućuju ih pred invalidsku komisiju zbog ocjenjivanja zdravstvene sposobnosti, što najčešće završava invalidskom mirovinom.

Vatrogasci imaju pravo i na osiguranički staž s povećanim trajanjem (tzv. beneficirani staž), i to tako da se 12 mjeseci provedenih na tim poslovima računa kao 14 mjeseci osiguraničkog staža.

Poželjne osobine

Vatrogasci moraju biti u dobroj tjelesnoj kondiciji. Trebaju imati uredan sluh i osjećaj za ravnotežu, uredan vid na daljinu i uredno vidno polje, zdrav dišni i krvožilni sustav, uredan integritet gornjih i donjih udova, te dobru senzorno-motornu koordinaciju. Važne su i emocionalna stabilnost, socijalna prilagodljivost i sklonost timskom radu.

Osposobljavanje i napredovanje

Za obavljanje vatrogasnih poslova, nakon osnovne škole, valja završiti četverogodišnji program srednje škole unutrašnjih poslova i steći zanimanje vatrogasnoga tehničara. Osim toga, postoji mogućnost prekvalifikacije za vatrogasno zanimanje nakon završetka neke druge srednje škole tehničke struke, i to po programu koji traje šest mjeseci. Prekvalifikacija se obavlja također u srednjoj školi unutrašnjih poslova. Vatrogasci se mogu i specijalistički usavršavati, te napredovati do vodećih mjesta u vatrogastvu – do zapovjednika postrojba.

Zapošljavanje i zarada

Vatrogasci se zapošljavaju u ustanovama unutrašnjih poslova, u profesionalnim vatrogasnim postrojbama, u vatrogasnim postrojbama u većim industrijskim poduzećima, a u novije vrijeme i kod privatnih poslodavaca koji se bave čuvanjem imovine. Zarade su u prosjeku veće od zarada zaposlenika sa srednjom stručnom spremom, jer određeni postotak plaće dobivaju na otežane radne uvjete.

Bliska zanimanja

Dosta je blisko zanimanje zaštitar osoba i imovine, a približno je slično i zanimanje policajac.

Kako je *ponavljanje majka učenja* sudionicima je organiziran kraći intenzivan tečaj iz prve pomoći, uz teorijska znanja obogaćen s dosta vježbi i korisnih praktivnih savjeta. Ukratko iznosimo teme predavanja:

- I. definiranje, značenja i pravila prve pomoći
- II. orijentacijski pregled, trijaža i transportna trijaža
- III. neodgodiva prva pomoć i ustanovljavanje smrti
- IV. nesvjestica (uzroci i znakovi); opasnost od gušenja (Heimlichov hvat); bočni položaj i čišćenje usne šupljine
- V. krvarenje (vrste i metode zaustavljanja)
- VI. rane (postupak zaštite rane od infekcije)

- VII. prividna smrt i oživljavanje
- VIII. ozlijede (uzroci, vrste i intervencije)
- IX. nezgode (utapanje, toplinski udar, podhladivanje, strujni udar, udar groma)
- X. otrovanja (prepoznavanje otrovnih tvari, simptomi i znakovi, postupci pri doticaju, gutanju i udisanju otrova, ugrizi i ubodi otrovnih životinja)
- XI. prijenos ozlijeđenih i oboljelih
- XII. rasprava i pitanja

Sudionici su bili vrlo zainteresirani za ponavljanje već naučenih postupaka pružanja prve pomoći, učenje novih i razmijenu iskustava. Vježbe i simulacija konkretnih situacija pokazale su se osobito korisnim. Kako je profesija vatrogasac vrlo stresno zanimanje valjalo bih djelovati i na psihološkoj pomoći istima putem povremenih druženja uz postupke psihičke integracije stresnih i traumatskih iskustava. Naša kanadska iskustva (Pirija, Poredoš) vezana za psihosocijalnu pomoć profesiji vatrogasac sastoje se u tome da su vatrogasci kontinuirano obuhvaćeni integrativnim terapijskim pristupima i antistres programima. Valjalo bih slične postupke i u našim uvjetima oživjeti i provoditi.

Zajedničkim djelovanjem i nadalje planiramo organizirati i provoditi predavanja ovakvog i drugih sadržaja, jer su se pokazala vrlo zanimljivima i korisnima za sve članove društvene zajednice.